

Kde sídlí naše vědomí?

Ve škole se obvykle učíme, že mozek je nejsložitějším a nejdůležitějším orgánem v těle živočichů. Čím dokonalejší a inteligentnější živočich, tím složitější a větší mozek. Při takovém srovnání by člověk dopadl hůře než delfín nebo velryba. Je však skutečně mozek sídlem naší inteligence, našeho vědomí?

Odhalit tajemství mozku se vědci již léta pokoušejí za pomoci elektrického dráždění různých oblastí mozku a z reakcí organismu usuzují na funkce mozku. Anatomové dokáží detailně popsat jednotlivé části mozku, znají všechny možné chemické sloučeniny, podílející se na funkci mozku a nervů. Dosud však nikdo nedokázal zachytit myšlenku. Kmitající křivka encefalografu nám sice potvrzuje, že v mozku probíhá jakási aktivita, ale co se v něm ve skutečnosti děje, nedokážeme nijak zachytit. Všichni však známe z vlastní zkušenosti, že mozek nebo cosi jiného dokáže neuvěřitelné věci. Nejzáhadnější funkcí lidského těla je myšlení – duchovní činnost, ke které dokonce nepotřebujeme smyslové podněty a dokážeme zpracovávat pouze naše představy a paměťové záznamy. Dokážeme si představit dokonce celé dynamické scény, jako film, včetně obrazu, zvuku, případně dalších pocitů. Odehrávají se všechny tyto nesmírně složité a zpracovávaným objemem informací obrovské děje v našem mozku?

Filosofové zpravidla označují mozek za sídlo duše. Co je to duše, když ji žádný fyzikální přístroj nedokáže zobrazit? Duše není zřejmě nic hmotného, i když duchové se často zjevují ve viditelné podobě. Jejich nehmotnost však dokazuje možnost procházet zdí a náhle se objevovat a mizet, jako filmový trik. Zde se nabízí zcela jednoduché vysvětlení – duše je jen soubor informací, které využívají různé orgány hmotného těla k tomu, aby se projevíly ve hmotném světě. Je to „software“ každého organismu, který je na rozdíl od toho „hardware“. Tato počítačová terminologie je snad dnes většině lidí jasná. Ke správné funkci počítače a každého organismu je nutná spolupráce obou složek! Aby počítač fungoval, potřebuje software a elektrickou energii, aby organismus žil, potřebuje duši a energii. Jako definitivní smrt nyní lékaři určují okamžik, kdy již nelze zaznamenat mozkovou aktivitu. Okamžik, kdy duše opustila tělo. Tradiční věda označuje smrt jako důsledek selhání základních životních funkcí, které může způsobit nefunkční srdce, mozek nebo jiné nezbytně nutné orgány, jako jsou plíce, některé součásti trávicí soustavy nebo žlázy. Tělo lze po jistou dobu udržovat při životě za pomoci různých přístrojů, nahrazujících některé funkce (dýchání, krevní oběh, umělá výživa), ale o životě takového člověka se dá jen ztěžka hovořit. Může však člověk žít bez mozku?

Britský filosof Karl Popper a neurolog John Eccles napsali pozoruhodnou knihu „Já a mozek“, ve které dokazují, že mozek není sídlo naší osobnosti, t.j. naší duše. Je to pouhý „mechanický“ orgán, zabezpečující některé funkce organismu. Mozek funguje jako počítač se vstupy a výstupy a programem, který má zřejmě schopnost se během života zdokonalovat a sám sebe opravovat. Jeho „periferie“ jsou všechny nervy a receptory na straně vstupů a všechny tělesné orgány na straně výstupů. Základním přenosovým kanálem je mícha. Funkce nervových vláken a mozkových buněk byla již detailně prozkoumána. Je znám mechanismus přenosu vzruchů nervovými vlákny i rychlost šíření vzruchů, mimochodem statisíckrát pomalejší, než přenos impulsů v počítači. Přesto vykazuje mozek při některých činnostech vyšší „výkon“ než nejdokonalejší počítače. Počítače zvládají rychleji početní operace, mozek je nedostižný v logických operacích. V počítači jsou všechny informace vyjádřeny kódem za použití dvojkové soustavy, pouze jako symboly 0 a 1. Z rozvoje digitální techniky víme, že je to postačující pro záznam zvuku i obrazu. Jak však jsou zaznamenány vůně, chutě a city? Jak lze digitálně zaznamenat lásku, nadšení a nenávisť? Zde je celá věda v koncích. Elektrické potenciály v mozku však nejsou ničím jiným, než digitálně kódovaným přenosem informace,

kde bohužel způsob kódování neznáme. Známe „abecedu“, ale neznáme slova a jejich význam.

Nikdo nepochybuje o tom, že vědomí existuje. Psychiatrie a psychologie se jím soustavně zabývají, i když v podstatě neví, co vědomí je. Znájí pouze jeho projevy a usuzují ve srovnání s jakýmsi etalonem, co je a co není „normální“, případně se snaží duchovní stav normalizovat. Psychologové definují vědomí jako souhrn všech duševních zážitků, aniž by dokázali definovat duši resp. ducha. Duch je v tomto porovnání tím základním software – operačním systémem, který nám ve všech situacích nabízí různé varianty řešení všech problémů. Některé situace řeší duch automaticky, někde je využita naše svobodná vůle k rozhodnutí. Anglický fyzik a astronom James Jeans píše ve své knize „Kosmos a jeho záhady“, že vědomí není hmotnou záležitostí a celý vesmír se podobá spíše velké myšlence, než velkému stroji. Znamená to snad, že celý vesmír je jen vědomím a vše jsou jen informace, čerpané z něho? Bob Toben uvádí ještě odvážnější tvrzení, že časoprostor je složen z vědomí. To co vnímáme jako naše já, je pouze jeho ohraničenou částí. Profesor Franz Moser vysvětluje pojem vědomí takto:

- Podstata všeho je energie
- Ve všech formách bytí se vyskytuje uspořádanost, kterou nazýváme informace
- Energie + informace = vědomí
- Vývoj vědomí je jeho samoorganizace
- Vědomí je hierarchicky tříděno ve stupních – minerál, rostlina, živočich, člověk
- Pro vědomí neexistuje prostor a čas

Z výše uvedeného plynou zajímavé závěry:

- Vědomí nelze zachytit a dokázat za pomoci hmotných přístrojů. Vědomí si lze pouze uvědomit, jako příjem informací.
- Vědomí může být obsaženo v každé hmotě, protože každá hmota má uspořádanou atomovou strukturu. Způsob kódování atomů zatím neznáme.
- Vědomí používá ke své realizaci v hmotném světě hmotné objekty, které si dokáže samo vytvořit.
- Vědomí nemůže zaniknout, i pro ně platí zákon zachování energie v uzavřené soustavě.
- Vědomí může přenášet informace z minulosti i budoucnosti. Tyto informace mohou být v každém okamžiku různé, protože vše se neustále mění.
- Všechny paranormální jevy lze vysvětlit jako projev vědomí.